

Vitale steden en dorpen

Open Oproep Vitale steden en dorpen #1

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie wil ruimtelijk beleid op alle schaalniveaus met elkaar verbinden en versterken en lanceert hiervoor de nieuwe Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp. De regeling heeft een looptijd van een jaar en sluit inhoudelijk aan bij de grote opgaven uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het biedt ruimte aan circa 200 innovatievouchers, waarmee decentrale overheden en semipublieke organisaties extra ontwerpkracht kunnen inschakelen bij het verkennen en het versterken van hun beleid. Met de vouchers kunnen zij aan ruimtelijke ontwerpers en onderzoekers, en vice versa, een opdracht verstrekken voor een ontwerpend onderzoek naar de lokale consequenties van die grote opgaven. De Open Oproep Vitale steden en dorpen #1 is de eerste in een reeks van 8 oproepen.

De oproep Vitale steden en dorpen #1 richt zich op trends en ontwikkelingen in steden en dorpen waarvan de urgentie als gevolg van covid-19 nog eens extra is toegenomen.

Open Oproep Vitale steden en dorpen #1

- budget € 500.000
- doorlopend indienen vanaf 1 april t/m 30 juni 2021
- uitslag volgt uiterlijk binnen vier weken na einde indientermijn
- startdatum project binnen een maand na toekenning
- looptijd opdracht is 1 tot 3 maanden
- € 10.000 tot € 30.000 incl. btw per innovatievoucher

- circa 25 voorstellen worden geselecteerd

Onze steden zijn economische en culturele centra, de plekken waar ontmoetingen plaatsvinden die nodig zijn voor het uitwisselen van ideeën, en daarmee voor innovaties. Het zijn de plekken waar alles bij elkaar komt: het talent, de werkgelegenheid, de kwaliteit van alles binnen handbereik hebben. Samen met omliggende steden en dorpen vormen ze steeds grotere en sterkere stedelijke regio's met een enorme aantrekkingskracht. In Nederland, waar we met elkaar hebben afgesproken dat we de landschappen tussen onze steden en dorpen willen sparen, betekent groei verdichting: het stapelen van functies, meervoudig ruimtegebruik, ofwel meer activiteit op hetzelfde oppervlak. Dat is goed voor de kruisbestuiving en interactie, maar het vraagt wel om slimme keuzes in de ruimtelijke inrichting, want niet alleen de woningbouwopgave, maar ook opgaven zoals bereikbaarheid, distributie van goederen en opgaven op het gebied van klimaat en energie zullen een plek moeten krijgen.

De uitdagingen die als gevolg hiervan op steden en dorpen afkomen zijn echter niet alleen ruimtelijk, maar ook sociaalmaatschappelijk en economisch van aard. Want hoe zorgen we er bijvoorbeeld voor dat alle groepen in onze samenleving een woning kunnen vinden en betalen en aangehaakt blijven op sociale netwerken? Wat betekent dit voor de toegang tot werk en inkomen? Hoe maken we in de toekomst onze binnensteden en dorpscentra, die nu gedomineerd worden door horeca, winkels en vertier, tot gemengde gebieden waar verschillende functies elkaar kunnen versterken en ontlasten? Welke belangen spelen daarbij een rol en hoe komen die samen? De samenhang tussen verschillende vraagstukken zal soms een lastig gegeven zijn, maar vaak ook een kans.

voor wie is deze oproep?

Geïnteresseerde (semi)publieke organisaties, zoals gemeenten, provincies, waterschappen, woningbouwcorporaties, zorginstellingen en uitvoeringsorganisaties - maar ook regionale samenwerkingsverbanden tussen deze partijen - kunnen samen met ruimtelijk ontwerpers en onderzoekers een aanvraag voor een innovatievoucher indienen.

Deze oproep richt zich op vernieuwers die op onderzoekende wijze met lokale en regionale partners willen samenwerken aan kansen en oplossingen om de vitaliteit van steden en dorpen richting de toekomst te versterken. Deze vouchers zijn bedoeld om de kosten van een ontwerpend onderzoek naar een concrete casus of ontwerp vraag te financieren, waarbij ook specifiek aandacht uitgaat naar de manier waarop wordt samengewerkt en resultaten en inzichten worden gedeeld.

Wanneer een (semi)publieke organisatie de aanvraag indient, dient deze partij een offerte van de te betrekken ontwerper(s)/onderzoeker(s) bij zijn aanvraag bij te voegen. Wanneer ontwerper(s)/onderzoeker(s) de aanvraag indienen, dienen zij bij de aanvraag een intentieverklaring van de (semi)publieke organisatie met wie zij zullen samenwerken bij te voegen.

Let op:

(Semi)publieke organisaties kunnen hun aanvraag ook al indienen op het moment dat er nog geen ruimtelijk ontwerper/onderzoeker bij het project betrokken is. Dit kan dat in het projectcanvas worden aangegeven. Bij een positieve beoordeling kan vanuit het fondsnetwerk worden gezocht naar een geschikte partner op het gebied van ontwerpend onderzoek en een matchmakingstraject worden opgestart. Definitieve toekenning vindt pas plaats nadat overeenstemming over de samenwerking en de uit te voeren werkzaamheden is bereikt.

Mocht je als ontwerper/onderzoeker nog geen (semi)publieke organisatie hebben om mee samen te werken, dan kun je je direct bij ons melden. Samen zullen we dan verkennen of er mogelijkheden zijn je via het eerder genoemde matchmakingstraject te koppelen. Daarbij nodigen wij ook nadrukkelijk jonge ontwerpers / bureaus uit om deze oproep aan te grijpen om met ontwerpend onderzoek op de NOVI opgaven aan de slag te gaan.

Tijdelijke verruiming voor intermediairs:

De voucherregeling staat ook open voor intermediairs. Denk daarbij aan partijen die zelf geen (semi)publieke taak uitvoeren en ook geen ontwerper zijn, maar die wel een rol kunnen spelen in het koppelen van partijen, zoals een regio- of citydeal, een dorpsraad, een ondernemersvereniging of een culturele instelling. Zij kunnen ook al aanvragende partij optreden en voor hun coördinerende / verbindende rol een begrotingspost van max. 20% van het totaal aangevraagde bedrag opnemen. Als zij namens meerdere gemeenten een aanvraag indienen, dan kunnen zij per gemeente max. €20.000,- aanvragen met een limiet van €100.000,- op het

totaalbedrag. Vanzelfsprekend dienen deze aanvragen van de nodige intentieverklaringen vergezeld te gaan.

mogelijke denkrichtingen

Bij vitale steden en dorpen spelen de volgende subthema's een belangrijke rol:

- verdichting
- bereikbaarheid / nabijheid
- duurzame distributie en stadslogistiek
- de toekomst van binnensteden en dorpscentra

Deze lijst is vooral bedoeld om te inspireren en in die zin zeker niet limitatief! Hierna volgt per subthema een korte schets van mogelijke denkrichtingen.

- verdichting

Er moeten veel nieuwe woningen worden bijgebouwd in Nederland. De meeste daarvan moeten in bestaand stedelijk gebied worden gerealiseerd. Maar welke locaties zijn kansrijk? Binnenstedelijk, waar rekening gehouden moet worden met de bestaande context? Of juist in de randen van onze steden en dorpen, waar meer ruimte is voor verdichting? En hoe ontwerp je de nieuwe woningbouwlocaties, zodat deze een bijdrage leveren aan de duurzame doorontwikkeling van onze steden en dorpen? De uitdaging is om met de verdichtingsopgave ook de lokale economie aan te jagen, de sociale inclusiviteit te bevorderen en levensloopbestendige plekken te maken voor alle bewonersgroepen. Een goede mix van leeftijden, voorzieningen nabij en een inclusieve opzet zijn belangrijke aspecten van een 'gezonde' buurt of wijk. Hoe kunnen we monofunctionele wijken transformeren naar gemengde gebieden? Verder spelen hier ook vraagstukken op het gebied van klimaat en energie en is er de wens om meer natuur in bestaand bebouwd gebied te integreren. Een ander aspect dat in het kader van verdichting niet onderbelicht kan blijven, is bedrijvigheid en dan met name de kleinschalige maakindustrie. Dit soort werkgelegenheid dreigt steeds verder de centra uitgeduwd te worden, terwijl centra van oudsher plekken zijn waar geproduceerd wordt. Hoe kunnen we deze kwaliteit behouden? En hoe kunnen combinaties van productie, wonen en werken eruit zien?

- bereikbaarheid/nabijheid

Hoe organiseren we in de toekomst onze mobiliteit? De tijden waar heel Nederland om 08:00 's ochtends in de file of in de trein ging staan, zijn waarschijnlijk door covid-19 voorgoed voorbij. We hebben geleerd dat thuiswerken en digitaal vergaderen een aantrekkelijk alternatief kunnen zijn. Trendwatchers voorspellen naast een afname aan woon-werkverkeer een toename van flexibele mobiliteitsabonnementen (de consument kiest welk vervoersmiddel hij huurt) en meer individueel vervoer. Dit laatste is slecht nieuws voor onze steden die leiden aan congestie en slechte lucht. Door deze ontwikkelingen is het urgenter dan ooit om na te denken over hubs en overstapfaciliteiten van vervoersmodaliteiten voor langere afstanden naar langzaam verkeer, waarmee de stadscentra, maar ook woonwijken kunnen worden ontsloten. Hoe kunnen we de kleinere eenheden van steden en dorpen zo organiseren dat ze verkeersluw en leefbaar zijn, maar tegelijk ook bereikbaar blijven voor ondernemers en bewoners? Bieden mobiliteitshubs hiervoor een uitkomst? Zouden we die kunnen combineren met andere functies en voorzieningen, zoals uithuiswerkplekken en afleverpunten voor pakketdiensten, zodat ze als centrum van een wijk of buurt kunnen gaan functioneren. Daarmee kan het aantal mobiliteitsbewegingen worden teruggebracht en meer kwalitatieve ruimte ontstaan voor ontspanning en ontmoeting. Welke andere combinaties en mobiliteitsconcepten zijn voorstelbaar?

- duurzame distributie en stadslogistiek

Hoe ziet onze stedelijke goederenlogistiek er in de toekomst uit? Gebruiksgoederen worden vanouds aan de randen van onze steden overgeslagen van grote naar kleinere transporteurs die de winkels bevoorraden. Maar tegenwoordig zijn het niet alleen de winkels die bevoorrad moeten worden. Door de populariteit van online shoppen zijn individuele consumenten ook afleveradressen geworden. Dit levert een verveelvoudiging van niet-duurzame transportbewegingen op. Daarnaast betekent het ook wat voor de distributiecentra; 'dozen' aan de randen van onze steden, en deze worden steeds groter en beeldbepalender. De vraag is hoe stedelijke gebieden hierop moeten reageren. Zijn er synergiën te bedenken tussen de XXL-overslaglocaties en de fijnmazige binnenstad? Moeten we naar nieuwe stedenbouwkundige concepten overschakelen, waarbij net als bij klassieke expeditiestraten of -hoven niet overal distributie- en vrachtverkeer komt, maar alleen op daarvoor aangewezen plekken? Hoe kunnen smart city-concepten daarbij helpen? Welke kansen bieden innovatieve

systemen waarbij goederenstromen op verschillende schaalniveaus aan elkaar worden gekoppeld, zoals bijvoorbeeld de bouw hubs, waarmee de toevoer van bouwmaterialen in grote steden wordt gestroomlijnd?

- **de toekomst van binnensteden en dorpscentra**

De meeste binnensteden en dorpscentra zijn al een tijdje aan het veranderen, door de toename van het online shoppen is een strijd om de consument losgebarsten. Bij het ontbreken van een noodzaak om fysiek te winkelen, wordt steeds meer ingezet op het bieden van een ervaring. Die trend was al langere tijd gaande, maar covid-19 en de lockdown die daarop volgde heeft die ontwikkeling nu ook voor de horeca in een stroomversnelling gebracht. Daarnaast gaan winkels en andere functies teloor door de torenhoge huren, met een eenzijdig aanbod tot gevolg. Het verdwijnen van detailhandel en winkelleegstand zijn een toenemend probleem, en niet alleen in krimpregio's. Tegelijkertijd neemt het aantal inwoners van binnensteden in het laatste decennium gestaag toe en daarmee verandert ook de behoefte in het voorzieningenaanbod. Daarom moet naar nieuwe strategieën worden gezocht om van binnensteden plekken te maken die voor bewoners, bedrijven, bezoekers en beleggers betekenis hebben. Hoe zou principes uit de circulaire economie daaraan kunnen bijdragen? Zouden lokale productielocaties voor ondernemers uit de buurt en flexibele kantoorconcepten voor een werkplek dicht bij huis voor een gezondere mix van wonen en werken kunnen zorgen? Hoe kunnen groene en blauwe maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie een aantrekkelijker verblijfsklimaat ondersteunen en meer ruimte voor ontspanning en ontmoeting mogelijk maken? En wat is er dan op gebied van beleid nodig om de financiële kant van de vastgoeddynamiek anders in te regelen?

voor welke voorstellen kan subsidie worden aangevraagd?

Om voor een innovatievoucher in aanmerking te komen dient een actuele maatschappelijke opgave of een concreet ruimtelijk vraagstuk te worden omschreven dat inhoudelijk aansluit bij het thema van deze open oproep. Binnen het voorgestelde project dient een heldere aanpak omschreven te zijn, waarbij door decentrale overheden en/of semipublieke organisaties, samen met betrokken en belanghebbende partijen onder begeleiding van ontwerpers, in een tijdsbestek van 1-3 maanden onderzoek wordt verricht ter verkenning en versterking van lokaal en/of regionaal beleid.

waar wordt op beoordeeld?

Het Stimuleringsfonds laat zich bij de beoordeling van ingediende voorstellen adviseren door een commissie van enkele externe deskundigen met relevante expertise op het gebied van ontwerp onderzoek en de inhoud van deze specifieke open oproep.

Deze commissie let bij de beoordeling van de voorstellen op deze criteria:

- relevantie van de vraagstelling
- doel en opzet van het plan van aanpak
- de mate waarin de beoogde effecten het beleid versterken en/of vernieuwen
- de deskundigheid van de betrokken partijen
- de manier waarop door de betrokken partijen wordt samengewerkt
- de manier waarop de resultaten worden gedeeld en verduurzaamd
- de coherentie tussen bovengenoemde onderdelen

De behandeling en beoordeling van ingediende voorstellen vindt plaats binnen de kaders van de Regeling Open Oproep van het Stimuleringsfonds. Een eventuele subsidie wordt zodoende op basis van dat reglement verstrekt. Voor deze open oproep zijn de volgende artikelen uit dat reglement **niet** van toepassing:

- artikel 4, lid 1, onder b;
- artikel 10, lid 2;
- artikel 12, lid 1 en 2;

indienen aanvraag

Uw voorstel kunt u **vanaf 1 april tot en met 30 juni 2021** via de online aanvraagomgeving van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie indienen. Selecteer de ronde 'Open Oproep Vitale steden en dorpen'.

Een voucheraanvraag bestaat uit:

1. Een volledig ingevuld aanvraagformulier;

2. Een volledig ingevuld projectcanvas (1 A3 > zie [VRO projectcanvas](#) + [VRO projectcanvas toelichting](#));
3. Een planning en begroting (max. 2 A4); (Voor de begroting geldt: maximaal 20% van de voucher mag worden ingezet voor overhead (organisatie, advies, begeleiding, kennisdeling en communicatie). De overige 80% dient volledig naar de ontwerper(s) te gaan. Cofinanciering is niet vereist. Het maximale uurtarief van alle betrokken partijen bedraagt €75 excl. btw.)
4.
 - Als een (semi)publieke organisatie aanvraagt > offerte(s) van de betrokken ontwerper(s) / onderzoeker(s).
 - Als een ontwerper aanvraagt (max. 2 A4) > een intentieverklaring van een (semi)publieke opdrachtgevende partij (De intentieverklaring kent geen vast format, maar beschrijf ten minste de betrokkenheid, inzet en bijdrage aan de boring en doorwerking van de resultaten.)
5. CV's/resumes van de direct bij de uitvoering van het project betrokken personen (max. 2 A4);
6. Een uittreksel uit het register van de Kamer van Koophandel van de aanvragende partij (2 A4);
7. Een representatieve afbeelding voor communicatiedoeleinden, waarvan de beeldrechten bij de aanvrager of de betrokken ontwerper/onderzoeker rusten;
8. Aanvullend indien gewenst: relevante documentatie m.b.t. tot het project (max 4 A4);
9. Aanvullend indien gewenst: link naar video van max. 3 min waarin het project wordt gepitcht.

Als de aanvraag niet aan bovenstaande omschrijving voldoet, kan er geen beoordeling plaatsvinden.

Let op:

- Maak tijdig een account aan voor de [online aanvraagomgeving](#). Het valideren van een nieuw gebruikersaccount kan tot maximaal 1 werkdag duren.
- Raadpleeg voor het indienen van uw aanvraag de [Leidraad voorbereiding subsidieaanvraag](#). Deze leidraad biedt onder andere houvast bij het opstellen van de planning en begroting.

NB. Er is een [themaproject](#) opgesteld met referentieprojecten van ontwerpend onderzoekstrajecten die eerder tot vernieuwende inzichten op de subthema's van deze open oproep hebben geleid. Dit document dient ter inspiratie en kan aanvragers helpen bij de positionering van hun voorstel.

subsidieprocedure

doorlopende advisering

De adviseurs worden door het Stimuleringsfonds geselecteerd en aangesteld en zullen vanaf het uitschrijven van deze oproep eenmaal advies aan het bestuur uitbrengen over de voorstellen die in de voorliggende periode zijn ingediend.

ontvangst en selectie

Uiterlijk één week na indiening ontvangt u per e-mail een ontvangstbevestiging. Na het sluiten van de betreffende beoordelingsperiode informeert het bestuur de aanvrager schriftelijk over zijn besluit. Bij een positief besluit dient het project binnen één maand vanaf de beschikingsdatum van start te gaan. Afgewezen voorstellen ontvangen een negatieve beschikking. Het Stimuleringsfonds zal alleen publiekelijk over geselecteerde voorstellen communiceren.

startbijeenkomst, lezingen en werkbijeenkomsten

Deze doorlopende manier van beoordelen heeft als gevolg dat binnen deze regeling niet in één keer een grote groep projecten gelijktijdig van start gaat. Wel krijgt iedere beoordelingsronde een eigen meet-up; een startbijeenkomst waarbij de geselecteerde teams een inhoudelijke terugkoppeling krijgen op hun voorstel. Daarnaast wordt inhoudelijke verdieping aangeboden in een reeks lezingen, en vinden er voor iedere themalijn werkbijeenkomsten plaats waar de verschillende werktrajecten worden besproken en lessen worden gedeeld.

contact

Voor vragen over de open oproep en de procedure kunt u contact opnemen met het projectteam van de Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp. Mail naar voucherregeling@stimuleringsfonds.nl of bel 010-310 79 37.

nieuwsbrief

Bent u geïnteresseerd in de resultaten en inzichten uit deze voucherregeling? En blijft u graag op de hoogte van

verdiepende lezingen, masterclasses en werkbijeenkomsten in het gelijknamige actieprogramma? Volg dan:

'De nieuwe ruimte' kennispagina en schrijf u hier in voor de nieuwsbrief 'De nieuwe ruimte'

We bouwen aan een lerend netwerk van decentrale overheden, semipublieke organisaties, experts, ontwerpers en andere professionals en beogen zo de impact van het traject als geheel en de kracht van ontwerp in het bijzonder te vergroten.

context

De Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp maakt onderdeel uit van het tweede steunpakket voor de culturele en creatieve sector. Met deze regeling beoogt het Stimuleringsfonds nieuwe vormen van opdrachtgeverschap voor de ontwerpsector te stimuleren en tegelijkertijd nieuwe duurzame vormen van samenwerking tot stand te brengen om de positie van ontwerpers zowel tijdens als na afloop van de coronacrisis te versterken.